

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ОСНОВИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність І11 Дитячі та молодіжні служби

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Основи соціалізації особистості
Викладач (-і)	Зозуляк-Случик Роксоляна Василівна, доктор педагогічних наук, професор
Контактний телефон викладача	0508157946
Е-mail викладача	roksoliana.zozuliak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю кожна друга середа з 13.30 до 15.00 <i>Онлайн консультації:</i> за попередньою домовленістю Viber (+3800508157946) в робочі дні з 9.30 до 17.30
2. Анотація до освітнього компонента	
Програма вивчення дисципліни «Соціалізація особистості» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка» підготовки бакалаврського освітнього рівня. Предметом вивчення освітнього компоненту є ознайомлення студентів із основами формування і розвитку особистості, віковими періодами становлення особистості, її самоствердження, самореалізація, процес соціалізації. Структуру освітнього компонента становлять змістові модулі: 1. Концептуальні засади процесу соціалізації людини. 2. Механізми практичної реалізації соціалізуючого процесу.	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
Мета та цілі освітнього компонента ознайомити студентів і дати їм можливість проаналізувати та зрозуміти складний процес входження людини в соціальний організм суспільства, поступового перетворення її на особистість задля формування в них умінь і навичок із сприяння соціалізації різними категоріям осіб.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі соціальної роботи в процесі професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук та характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК): СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій дітей та сімей, які опинилися в складних життєвих	

обставинах.

СК-6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації дітей та молоді у сучасному суспільстві.

СК-15. Здатність взаємодіяти з дітьми та молоддю, представниками різних професійних груп та громад.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

СК-24. Здатність забезпечувати інклюзивні процеси, виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку й інвалідністю у соціальному середовищі.

Програмні результати навчання:

РН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

РН 14. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

РН 25. Здатність виявляти та розвивати здібності, креативний потенціал дітей і молоді, підтримувати їх творчий розвиток, сприяти успішній соціалізації, професійному самовизначенню.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки освітнього компонента

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
2	ІІІ Дитячі та молодіжні служби	1	нормативна

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовий модуль 1

«Концептуальні засади процесу соціалізації людини»			
Тема 1. Процес соціалізації як соціальне явище	2	2	4
Тема 2. Міждисциплінарний аспект процесу соціалізації		2	2
Тема 3. Соціалізація як складова формування особистості	2	2	4
Тема 4. Концепція критичних періодів і криз у розвитку особистості	2		6
Тема 5. Особливості вікових етапів соціалізації		2	12
Змістовий модуль 2			
«Механізми практичної реалізації соціалізуючого процесу»			
Тема 6. Мікрофактори процесу соціалізації соціалізації	2	2	4
Тема 7. Мезофактори процесу соціалізації	2	2	4
Тема 8. Соціалізуючі макро-і мегафактори	2	2	2
Тема 9. Вплив несприятливих чинників на процес соціалізації особистості		2	4
Тема 10. Окремі моделі процесу соціалізації особистості		2	8
ЗАГАЛЬНА К-ТЬ	12	18	60

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Семінарське/практичне заняття	25
	Самостійна робота	10
	Контрольна робота	15
	Екзамен	50
	Максимальна кількість балів	100
	Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю. Підсумкову оцінку за семінарські/практичні заняття вираховуються за формулою середнє арифметичне від загальної суми оцінок множиться на ваговий коефіцієнт 5. Максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 25 балів.	
Вимоги до письмових робіт	Підсумкова контрольна робота з дисципліни відображає рівень розвитку у студентів вмінь та навичок аналізувати, диференціювати, систематизувати та узагальнювати прослуханий та вивчений матеріал; орієнтуватися в сучасній науковій літературі та здійснювати самостійні пошуково-методичні розвідки з дисципліни. Виконання контрольної роботи передбачає письмове розв'язання завдань за відповідним варіантом або виконання тестових завдань. Кожен варіант включає завдання з тематики, визначеної навчальною програмою	

з дисципліни, за якою пишеться контрольна робота. За умови виконання контрольної роботи у письмовому вигляді, її зміст та оформлення повинні задовольняти наступним вимогам: - формалізовані завдання мають бути рівнозначної складності, розв'язання яких потребує уміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу дисципліни, на виконання яких необхідно до двох академічних годин (одна пара); - усі завдання контрольної роботи повинні мати професійне спрямування, а їх вирішення – вимагати від студентів не розрізнених знань окремих тем і розділів, а їх інтегрованого застосування. При їх вирішенні студент повинен продемонструвати не лише репродуктивну, а творчу, розумову діяльність.

Критерії оцінки підсумкової контрольної роботи: 5 балів «відмінно» - студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей на контрольні запитання, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

4 бали «добре» - студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей на контрольні запитання, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

3 бали «задовільно» - студент загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей на контрольні запитання, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-2 бали «незадовільно» - частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей на контрольні запитання, допускаючи при цьому суттєві помилки. 0 балів - завдання відсутнє.

Критерії оцінки тестового завдання : 5 балів «відмінно» - студент дав не менше 90% правильних відповідей;

4 балів «добре» - студент дав не менше 70% правильних відповідей;

3 балів «задовільно» - студент дав не менше 50% правильних відповідей;

2 бали «незадовільно» - студент дав менше 50% правильних відповідей;

0 балів - завдання відсутнє

	За умови проведення екзамену у вигляді тесту, його зміст та оформлення повинні задовольняти вимоги: - пакет тестових завдань повинен мати не менше двох варіантів. Кожен варіант повинен містити 40 завдань тестової форми, відповіді на які вимагають знань з усього курсу, термін виконання яких знаходиться в межах однієї академічної години. Неприпустимі плагіат та списування. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення.
Семінарські заняття	На кожен семінар студенти повинні прочитати необхідну навчальну та наукову літературу, законспектувати необхідні цитати, які дають відповіді до семінарських питань, вивчити відповідний матеріал із підручників, виконати практичні завдання (зазначено біля кожного семінарського заняття). В оцінюванні усних чи письмових відповідей та тестових завдань враховується: повнота знань (чи знає студент матеріал з даної теми в загальному аспекті); якість знань (як глибоко розуміє студент теоретичний і практичний зміст усіх понять; наскільки свідомо було засвоєно основні поняття й правила); вміння застосовувати набуті знання до розв'язання практичних завдань; знання основних положень стандартів, правильність використання термінології; вміння викласти засвоєний матеріал правильною літературною мовою. Максимальна оцінка – 25 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань. Вчасно виконано самостійну роботу та написана контрольна робота. Зарахування пропущених занять без поважних причин відбувається впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття за допомогою методів усного опитування чи тестування).
Підсумковий контроль	Екзамен у формі тестів на дистанційній платформі.

7. Політика освітнього компонента

При організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: [Положення про самостійну роботу студентів](#); [Положення про організацію освітнього процесу](#); [Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів](#); [Положення про практику студентів](#); [Положення про рейтингову систему оцінювання знань](#); [Положення про академічну доброчесність](#); [Положення про екзамени та заліки](#); [Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг](#); [Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти](#).

Також неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання вправ із теми.

Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він повинен скласти тести (Тести) і тільки за цієї умови буде допущений до складання заліку. Обов'язковим є для отримання допуску до екзамену відвідування більш 50% занять, написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи, ксер. На заняттях потрібно бути активними, творчими, не боятися запитувати та відстоювати свою думку.

Неформальна освіта: студент може отримати додаткові 5 балів за сертифікати відповідні освітньому компоненту – включають до балів самостійної роботи.

8. Рекомендована література

1. Богданова І.М. Соціальна педагогіка: Навч. Посіб. К.:Знання, 2011. 343с.
2. Зозуляк-Случик Р. В. Основи соціалізації особистості : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка». 2-е вид., переробл. та доповн. Івано-Франківськ : НАІР, 2022. 223 с.
3. Зозуляк-Случик Р. В. Діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді: нормативно-законодавчий аспект. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей III Всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 19 квітня 2018). Івано-Франківськ, 2018. С. 33–36.
4. Зозуляк-Случик Р. В. Вплив гендерних стереотипів на досягнення взаєморозуміння в діяльності. Гендер. Екологія. Здоров'я : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 квітня 2017 р.). Харків : ХНМУ, 2017. С. 84–86.
5. Зозуляк-Случик Р. В. Особливості конфліктів у юнацькому віці. Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи : тези доповідей IV всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 19 квітня 2019 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. С. 198–202.
6. Зозуляк-Случик Р. В. Соціально-педагогічний аналіз дитячої субкультури як фактора соціалізації молодшого школяра. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції, 24 квітня 2020 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. С. 40–43.
7. Зозуляк-Случик Р. В. Становлення національної скаутської організації “Пласт”. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції, 24 квітня 2020 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. С. 43–46.
8. Зозуляк-Случик Р. В. Соціально-педагогічна сутність феномену “професійна самореалізація”. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції, 24 квітня 2020 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. С. 46–49.
9. Зозуляк-Случик Р. В. Творчість як основа професійного становлення майбутніх фахівців соціальної роботи. Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності : Матеріали доповідей та повідомлень IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 15–16 квіт. 2021 р. Тернопіль, 2021. С. 183–186.
10. Зозуляк-Случик Р., Годорак М. Соціально-педагогічний аналіз дитячої субкультури як фактора соціалізації молодшого школяра. *Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи* : тези доповідей V Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції, 24 квітня 2020 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. С. 40–43.
11. Капська А.Й Соціальна педагогіка : Навчальний посібник. К., 2011. 488 с.
12. Лавриченко Н. М. Соціалізація молоді як завдання європейської школи. Шлях освіти. 2016. № 31. С. 17 – 19.
13. Москаленко В.В. Соціалізація особистості. Монографія. К.: Фенікс. 2013. 540с.
14. Олійник А.В., Ткачук Н.С. Формування конкурентоспроможності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. Формування конкурентоспроможної особистості в системі освіти та соціальному середовищі: колективна монографія / І.Гайдамашко, Г.Дудчак, Л.Зданевич, Н.Казакова, К.Крутий, А.Олійник, О.Поляновська, І.Рашина, Н.Сівак, С.Тафінцева, Н.Ткачук, Т.Цегельник, С.Чернюк, О.Шквир, І.Яшук; за заг. ред. проф. І.Шоробури. Хмельницький: ФОП «О.М.Казаков». 2021. 211с. С.46-67 (розділ монографії)
15. Севаст'янова О. Студентська молодь у контексті суб'єкт-суб'єктних соціалізаційних

- виховних впливів у ВНЗ. Соціальна педагогіка : теорія та практика. 2018. № 3. С. 14 – 20.
16. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соц. відносин і туризму, 2020. 275 с.
18. Соціалізація особистості [Текст]: нав. посібник / В. В. Радул, Я. В. Галета. Рек. МОН. – Кіровоград : ФОП Александрова М.В., 2016. 236 с.
19. Харченко, С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності: теорія і практика: Монографія. Луганськ: Альма-матер, 2006. 320 с.
20. Ткачук Н.С. Вплив сім'ї а соціалізацію дитини молодшого шкільного віку Міжвузівська (заочна) науково-практична конференція «Актуальні проблеми соціальної роботи: виклики сучасності» (Хмельницький, 15 травня 2020 року). С. 81-86.
21. Шкіцька І. Основи академічної доброчесності: практикум: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 64 с.
<http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/31709>.

Інформаційні ресурси

- Офіційний сайт Верховної Ради України: zakon.rada.gov.ua
- Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України: <http://www.mfsp.gov.ua/labour/control/uk/index>.
- Офіційний сайт Кабінету міністрів України : [http://www.kmu.gov.ua/..](http://www.kmu.gov.ua/)
- Офіційний сайт Мережі аналітичних центрів України : <http://www.intellect.org.ua/>.
- Офіційний сайт Державної служби зайнятості України: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.
- Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231
- Соціальна робота для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-sotsialna-robota-bakalavr.pdf>
- Професійний стандарт «Соціальний працівник» (Проект). Міністерство соціальної політики України. URL: https://www.msp.gov.ua/files/project_normativnyh_documentov/p-sp.doc
- Професійний стандарт «Соціальний працівник» (допоміжний персонал). Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України (від 18.06.2020р. №1149). URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=b29addb8-9119-433ebcf6-c0cecc2bc738>
- Професійний стандарт «Соціальний робітник». Наказ Міністерства соціальної політики України (від 15.08.2019р. №1243). URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=8cc080eb-ab16-4c4ea7f8-30048eecd6>
- Спільнота активних освітян: vseosvita.ua
- Портал превентивної освіти: <http://autta.org.ua/>
- <http://lib.ru.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.
- <http://www.pbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
- <http://hklib.pnu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
- <http://pl.bookos.org/> - електронна англомовна бібліотека.
- <http://lib.ru.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

Адреси бібліотек:

- Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника – Шевченка 57, 1 поверх Гуманітарного корпусу.
- Бібліотека педагогічного факультету. С. Бандери, 1. 8 поверх.

Зозуляк-Случик Роксоляна Василівна,
 доктор педагогічних наук, професор,
 професор кафедри соціальної педагогіки та
 соціальної роботи